

שם העצם בעברית

פביו רדק

הכנס הבינלאומי השישי לחינוך יהודי

יולי 2024

הכלל שאיננו כלל

עברית בשט"ח

שפה • טכנולוגיה • חיבור

מינו של שם העצם

1. שם עצם בעל מין טבעי - בני אדם או בעלי חיים

ארבע צורות:

תלמיד, תלמידה, תלמידים, תלמידות

חתול, חתולה, חתולים, חתולות

2. שם עצם המציין דומם בעל מין אחד וקבוע - זכר או נקבה.

ספר – ספרים

מחברת – מחברות

3. יש שמות עצם שמינם גם זכר וגם נקבה (נלמד אותם לפי השימוש בעברית החדשה)

רוח, כוס ועוד

שם העצם ביחיד וברבים

רבים

יחיד

חברים

חבר

זכר

חברות

חברה

מחברות

מחברת

חנויות

חנויות

שקיות

שקיות

שבועים

שבוע

נקודתיים

נקודה

נקבה

זוגי

שמות עצם ביחיד או ברבים

יש שמות עצם המשמשים רק בצורת היחיד

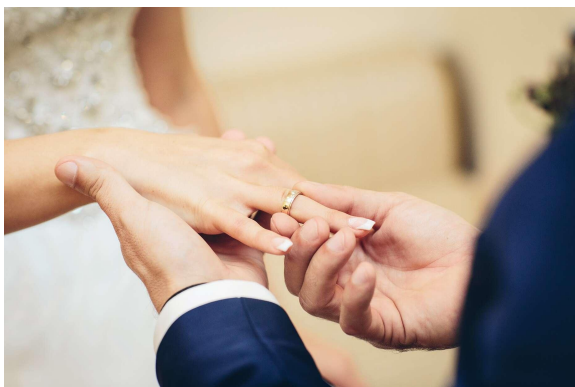
נוער, בגרות, נשק, רכב, התפעלות, ...

יש שמות עצם המשמשים רק בצורת הרבים

חיים, נישואים, פיטורים, ...

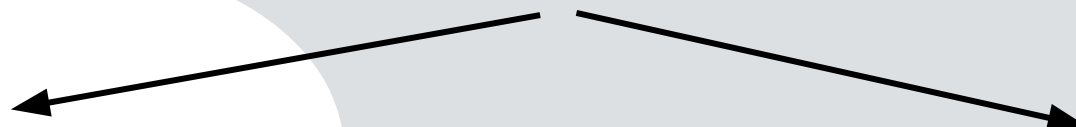
יש שמות עצם המשמשים רק בצורת הזוגי

מים, שמים, ...

הריבוי בשם

◀ הכלל: רבים - אים, רבות - אות

אינו חל תמיד בשמות העצם

נכון תמיד

בפועל ובשם התואר

עיר (נ) - ערים

מקום (ז) - מקומות

שנה (נ) - שנים

שם (ז) - שמות

◀ יש שמות (בזכר ובנקבה) שצורת הרבים שלהם אחרת מצורת היחיד

איש - אנשים

בית - בתים

אישה - נשים

יום - ימים

"איך ללמוד (וללמד) את הריבוי ה"חריג

משמעות המשקלים

	משמעות	משקל
מסגד, מגרש, מקלט	מוסדות או מקומות	1. מְקֻטָּל
מסעדה, מרפאה, מפלגה	מוסדות או מקומות	2. מְקֻטְּלָה
מחשב, מזלג, מפתח	מכשירים	3. מְקֻטָּל
מגרפה, מבחנה, מצלמה	מכשירים	4. מְקֻטְּלָה
כתב, נגר, טייס	מקצוע, עיסוק	5. קְטָל
בנאי, שמאי	מקצוע, עיסוק	6. קְטָאִי

משמעות המשקלים

	משמעות	משקל
רקדן, אכלן, קבלן	מקצוע, תכונה	7. קטלן
אדמת, צהבת, נזלת	מחלות	8. קטלת
רחיץ, כביס, שביר	תכונה פוטנציאלית	9. קטיל
אדם, שחר, עמק	צבעים, מימדים	10. קטל
צהבהב, חלקלק	הקטנה, המעטה	11. קטלטל

שם עצם + סופית

כוס = כוסית + X

גג = גגון + X

איך = איכות + X

◀ הסופיות נושאות משמעות

סופיות בעלות משמעות

	משמעות	סופית	+ בסיס
ישראלי, פרטי	מוצא, תואר	X י	<input type="text"/>
שחקן, שקרן	תכונה, עיסוק	X ן	<input type="text"/>
ידידות, כמות	ש"ע מופשט	X ות	<input type="text"/>
ספרון, ילדון	הקטנה, כתב עת...	X ון	<input type="text"/>
עברית, שקית	...שפה, הקטנה	X ית	<input type="text"/>
ספרייה, צמחייה	...מקום, קבוצה	X ייה	<input type="text"/>
חשמלאי, עיתונאי	עיסוק	X אי	<input type="text"/>

הרכב / הלחם

◀ שתי המילים נשארות בשלמותן

קול + נוע = קולנוע, מדחום

◀ נשמטים עיצורים

כדור + רגל = כדורגל, כספומט

◀ ראשי תיבות שהפכו למילים

דוח, מנכל, נגמש

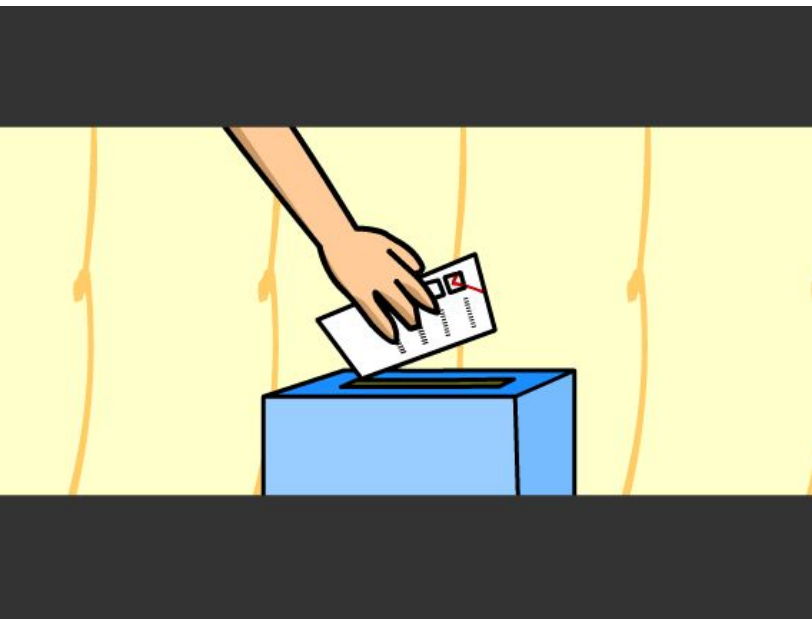
מילים לועזיות

◀ מילים זהות לשפת המקור

אִידֵאָלִיזָם, קוֹמוֹנִיזָם

◀ מילים לועזיות עם סיומת עברית

פְּסִיבִי (בִּי), דְּמוֹקְרַטִיָּה (יָה), אִינְפוֹרְמַצִּיָּה (צִיָּה)

נטיית שמות בזכר יחיד ורבים

יחיד - שיר

שירי

שירך

שירו

שירנו

שירכם

שירם

שירך

שירה

שירכן

שירן

רבים - שירים

שירי

שיריך

שיריך

שירינו

שיריכם

שיריהם

שיריכן

שיריהן

נטיית שמות בנקבה יחיד ורבים

יחיד - תלמידה

תלמידתי

תלמידתך

תלמידתו

תלמידתנו

תלמידתכם

תלמידתם

רבים - תלמידות

תלמידותיי

תלמידותיך

תלמידותיו

תלמידותינו

תלמידותיכם

תלמידותיכם

תלמידתכן

תלמידתן

תלמידותייך

תלמידותיך

תלמידותיכן

תלמידותיכן